

روز جهانی مبارزه با خشونت علیه زنان

خطبه‌های پیشنهادی

تدوین و نشر:

بنیاد مجازی آبادگران مساجد

www.aabadgaran.ir

خطبه‌ی این هفته به مناسبت روز جهانی مبارزه با خشونت علیه زنان است. از سال ۱۹۸۱ میلادی، روز ۲۵ نوامبر (برابر با ۴ آذرماه) از سوی سازمان ملل متحد به عنوان روز جهانی خشونت علیه زنان تعیین شده است. در این خطبه، به انواع خشونت علیه زنان و جایگاه زنان در دین اسلام می‌پردازیم.

❖ بحث

خشونت علیه زنان یک بحران جهانی است و ثروتمند و فقیر نمی‌شناسد. خشونت علیه زنان می‌تواند به صورت و شکل‌های گوناگون صورت بگیرد؛ از جمله:

- ۱) خشونت جنسی
- ۲) خشونت جسمی
- ۳) خشونت اقتصادی (وابستگی شدید مالی زنان به مردان)
- ۴) خشونت روانی (ایجاد ترس و ارباب از جانب همسر و دیگران)
- ۵) خشونت احساسی (تضعیف حس خودارزشمندی در زنان و انتقاد کردن از آنان)
- ۶) زن‌کشی (قتل عمدی زنان)
- ۷) کودک‌همسری

✓ جایگاه زنان در اسلام

در قرآن کریم، یک سوره به طور اختصاصی به نام زنان (النساء) و سوره‌ای دیگر به نام حضرت «مریم» که یکی از زنان مطهره و پاکدامن تاریخ بشر می‌باشد نامگذاری شده است. تا پیش از اسلام، زنان با مشکلات حقوقی، اقتصادی و اجتماعی فراوانی مواجه بودند؛ اما با آمدن اسلام، زنان بخش قابل توجهی از جایگاه خود را بازیافتند و از فعالیت‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی منع نشدند. زنان و مردان، می‌بایست هدف مشترکی داشته باشند که همان رسیدن به اوج قله‌ی کمال انسانی است. زن مظهر و نماد ظرافت و سکونت است. زن مایه‌ی آرامش مرد، و مرد تکیه‌گاه زن است. تفاوت حقوقی میان زن و مرد در احکام از روی ظلم، تبعیض، مردسالاری یا تفاوت ارزشی میان آن‌ها نیست؛ بلکه برخاسته از تفاوت‌های ناشی از تقسیم وظایف است که چنانچه در تقسیم این وظایف، تغییراتی ایجاد شود، طبیعتاً این تغییرات در موضوعات حقوقی نیز اعمال می‌گردد.

تساوی میان زن و مرد

همچنان که بیان شد از نگاه اسلام، میان زن و مرد هیچ گونه «تفاوت ارزشی» وجود ندارد. منظور از تفاوت ارزشی، ارزش انسانی زن و مرد با همدیگر است. یعنی زن و مرد به لحاظ ارزش انسانی، کاملاً همسان هستند. اما در اسلام میان زن و مرد، تفاوت حقوقی ممکن است وجود داشته باشد؛ ولی این تفاوت حقوقی، ریشه در تفاوت ارزشی زن و مرد نیست؛ بلکه نظام حقوقی اسلام، بر اساس نقش‌ها و تکالیفی که برای آن‌ها تعیین شده، استوار است. و مبنای این تعیین نقش و تکلیف، تفاوت‌های فیزیولوژیکی زنان و مردان و همچنین ساختارهای اقتصادی، سیاسی و اجتماعی عصر صدر اسلام می‌باشد. یعنی مقدمه‌ی تفاوت‌های حقوقی در میان زن و مرد در اسلام، تفاوت در فیزیولوژی و نقش‌هایی است که در آن زمان برای زنان تعیین شده است. نه اینکه خداوند متعال، زنان و مردان را به لحاظ ارزش‌مندی، متفاوت در نظر گرفته باشد. در قرآن کریم، زن و مرد در انجام امور و دریافت پاداش، در کنار هم و به صورت برابر توصیف شده‌اند: «إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا» (الاحزاب: ۳۵)؛ یعنی: «مردان و زنان مسلمان، و مردان و زنان با ایمان، و مردان و زنان عبادت‌پیشه، و مردان و زنان راستگو، و مردان و زنان شکیبیا، و مردان و زنان فروتن، و مردان و زنان صدقه‌دهنده، و مردان و زنان روزه‌دار، و مردان و زنان پاکدامن، و مردان و زنانی که خدا را فراوان یاد می‌کنند، خدا برای [همه] آنان آمرزشی و پاداشی بزرگ فراهم ساخته است».

محبت و احترام به زنان

خداوند متعال در قرآن کریم، خطاب به مردان در تعامل با زنان می‌فرماید: «وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ» (نساء: ۱۹)؛ یعنی: «و با زنان خود به طور شایسته (در گفتار و در رفتار) معاشرت کنید». رسول‌الله (ص) نیز پیوسته یارانش را نسبت به زنان توصیه می‌نمود و می‌فرمود: «استوصوا بالنساء خیراً» (رواه بخاری)؛ یعنی: «با زنان، به خوبی رفتار کنید». ایشان همچنین می‌فرمود: «خیرکم خیرکم لأهله و أنا خیرکم لأهلی» (رواه ترمذی)؛ یعنی: «بهترین شما بهترین تان با خانواده‌تان است و من بهترین تان با خانواده‌ام هستم».

رسول‌الله (ص) در جای دیگری پیرامون حمایت از زنان بیوه و نیازمند می‌فرماید: «السَّاعِي عَلَى الْأَرْمَةِ وَالْمَسْكِينِ كَالْمَجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، أَوْ الْقَائِمِ اللَّيْلِ الصَّائِمِ النَّهَارِ» (متفق علیه)؛ یعنی: «کسی که در جهت تأمین نیازهای زنان بیوه و نیازمند تلاش می‌کند، مانند کسی است که در راه خدا جهاد می‌نماید و یا مانند کسی است که شب‌ها را در عبادت به سر می‌برد و روزها را روزه می‌گیرد».

ردیف	جمع‌بندی بحث
۱	خشونت علیه زنان، یک بحران جهانی است و در میان همه‌ی طبقات اجتماعی و در شرایط مختلف اقتصادی و فرهنگی، ممکن است روی دهد.
۲	خشونت علیه زنان می‌تواند به صورت و شکل‌های گوناگون صورت بگیرد؛ از جمله «خشونت جنسی»، «خشونت جسمی»، «خشونت اقتصادی (وابستگی شدید مالی زنان به مردان)»، «خشونت روانی (ایجاد ترس و ارعاب از جانب همسر و دیگران)»، «خشونت احساسی (تضعیف حس خودارزشمندی در زنان و انتقاد کردن از آنان)»، «زن‌کشی (قتل عمدی زنان)» و «کودک‌همسری».
۳	خداوند متعال برای زنان ارزش و جایگاه ویژه‌ای قائل است و نام سوره‌ای از قرآن کریم را «زنان» نام‌گذاری کرده است.
۴	زن و مرد در اسلام، تفاوت ارزشی ندارند و هر دو برابر هستند.
۵	تفاوت‌های حقوقی زن و مرد در اسلام، به‌خاطر نابرابری آن‌ها در ارزش انسانی نیست، بلکه ریشه در تفاوت نقش‌ها و مسئولیت‌های آنان دارد که چنانچه این نقش‌ها و مسئولیت‌ها بنا به هر علتی تغییر کرد، این موضوع حقوقی نیز ممکن است در معرض تفسیری جدیدتر قرار گیرد.
۶	حسن معاشرت در گفتار و رفتار با زنان، جزو توصیه‌های رسول‌الله (ص) و اوامر پروردگار می‌باشد.